

25

Word formation and derivation

Compounding doesn't only result in nouns; any other type of word can be formed by compounding:

adjective + verb

hard + **lopen** = **hardlopen** to run

preposition + verb

uit + **gaan** = **uitgaan** to go out

25.1.1 *Let's try it*

Look at the compound noun and name the basic elements. What do you think each one means?

- 1 het woordenboek
- 2 de kamerdeur
- 3 het uitzicht
- 4 het buitenverblijf
- 5 het werkwoord
- 6 inschenken
- 7 binnenlopen
- 8 het fietsslot
- 9 het ziekenhuis
- 10 het voetbalelftal

25.2 Derivation by suffix

Many nouns, adjectives and verbs are formed by the addition of a suffix to another part of speech; we have already seen the great number of new nouns that can be formed by the addition of the diminutive suffix **-je**. Some other important suffixes follow.

25.2.1 Verb + -ing = de-noun

It usually indicates the result of an action:

ervaren	+	-ing	=	de ervaring	experience
bewegen	+	-ing	=	de beweging	movement
regeren	+	-ing	=	de regering	government
uitdrukken	+	-ing	=	de uitdrukking	expression
verwarmen	+	-ing	=	de verwarming	heating

25.2.2 Adjective/ noun + -heid = de-noun

Results in an abstract noun:

schoon	+	-heid	=	de schoonheid	beauty
het kwaad	+	-heid	=	de kwaadheid	evil
waar	+	-heid	=	de waarheid	truth
eenzaam	+	-heid	=	de eenzaamheid	loneliness

25.2.3 Verb stem + -er/-aar = masculine agent noun

-d- is inserted between the r of the stem and -er:

onderwijzen	+	-er	=	onderwijzer	teacher
handelen	+	-aar	=	handelaar	trader
schrijven	+	-er	=	schrijver	writer
huren	+	-der	=	huurder	renter

25.2.4 Verb stem + -es/-ster = feminine agent noun

dansen	+	-es	=	danseres	female dancer
schilderen	+	-es	=	schilderes	female painter

schoonmaken	+	-ster	=	schoonmaakster	cleaning lady
zwemmen	+	-ster	=	zwemster	female swimmer

25.2.5 Noun + -el/-in = feminine agent noun

held	+	-in	=	held<u>in</u>	waitress
baas	+	-in	=	baz<u>in</u>	boss
student	+	-e	=	studente	student

25.2.6 Noun + **-en** = verb

de fiets	+	-en	=	fietsen	to ride a bike, to cycle
de voetbal	+	-en	=	voetballen	to play soccer
de bel	+	-en	=	bellen	to ring the bell, to call on the phone
het antwoord	+	-en	=	antwoorden	to answer

25.2.7 Noun/preposition/ . . . + **-ig/-lijk** = adjective

het geluk	+	-ig	=	gelukkig	happy
treuren	+	-ig	=	treurig	sad
uit	+	-lijk	=	uiterlijk	external
bekoren	+	-lijk	=	bekoorlijk	attractive

Note: Combinations of prefixes and suffixes are also possible, as in:

be-	+	lache(n)	+	-lijk	=	belachelijk	ridiculous
ont-	+	dekken	+	-ing	=	ontdekking	discovery

25.3 Stress shift in derivation

Derivation
by prefix

A very important feature of derivation in Dutch is the rule that the word stress often shifts toward the end of the derived word. This is especially noteworthy in (but not limited to) the common **-ig**, **-lijk**, **-heid** and **-nd**:

het <u>on</u> geluk	→	<u>on</u> gelukk <u>ig</u>
de <u>een</u> voud	→	<u>een</u> voud <u>ig</u>
het <u>toe</u> val	→	<u>toe</u> vall <u>ig</u>
de <u>god</u> sdienst	→	<u>god</u> sdienst <u>ig</u>
over <u>een</u> komst	→	over <u>een</u> komst <u>ig</u>
<u>lic</u> haam	→	<u>lic</u> hamel <u>ijk</u>
<u>ogen</u> blik	→	<u>ogen</u> blikk <u>elijk</u>
<u>uit</u> drukken	→	<u>uit</u> drukkel <u>ijk</u>
<u>aan</u> trekken	→	<u>aan</u> trekkel <u>ijk</u>
<u>wet</u> enschap	→	<u>wet</u> enschappel <u>ijk</u>
<u>op</u> houden	→	<u>op</u> houdel <u>ijk</u>
<u>moede</u> loos	→	<u>moede</u> loos <u>heid</u>
<u>werk</u> loos	→	<u>werk</u> loos <u>heid</u>
<u>voort</u> duren	→	<u>voort</u> durend

25.4 Derivation by prefix

While verbs are mostly derived by prefix, it is largely by suffix that nouns are derived. However, there is one very common and productive prefix for deriving nouns from any part of speech and that is **ge-**, always forming neuter nouns. Usually it conveys a meaning of a continued or repeated action—often with an additional connotation of exasperation:

Hou toch op met dat geschreeuw!

Oh, stop that continual hollering!

Dat geschrijf van hem vind ik belachelijk.

I think that scribbling of his is ridiculous.

Het moet maar eens uit zijn met dat gemeneer.

It's about time to stop forever calling me "Mr."

25.4.1 *Let's try it*

What would these derived words mean? Look in a dictionary for help.

- 1 (moment) momenteel
- 2 (vriend) vriendelijk
- 3 (geluk) ongelukkig
- 4 (werk zoeken) werkzoekend
- 5 (zenuw) zenuwachtig
- 6 (water) waterrijk
- 7 (twijfel) twijfelachtig